

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 5

ЛИСТОПАД

2006

НОВИНИ

• Мінприроди розпочало розробку Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища як фундаменту нової екологічної політики держави, де буде виписано принципи, механізми і стратегії її здійснення.

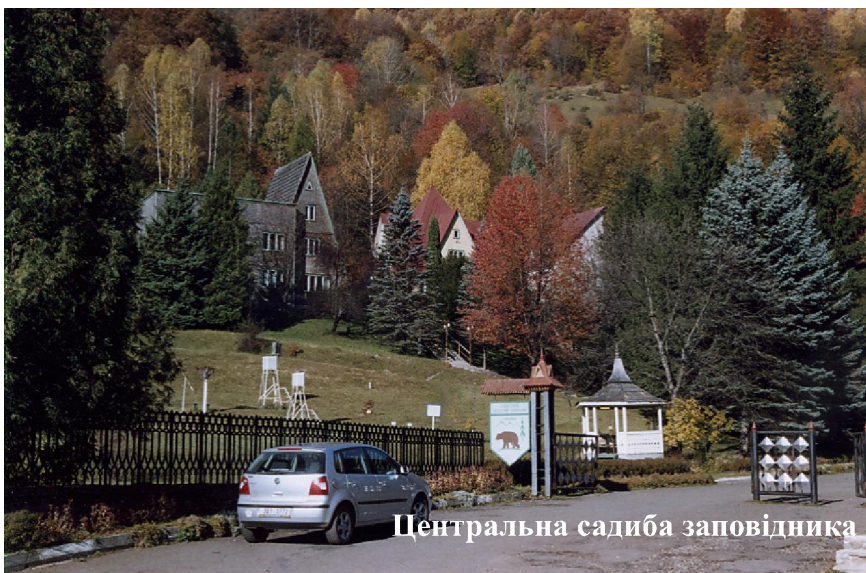
• 19 жовтня підписано Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво у галузі охорони природи між Мінприроди та Міністерством сільського господарства, природи та якості продуктів харчування Нідерландів, а також Спільну робочу програму про співпрацю України та Нідерландів на період 2007-2008 років. У рамках цих документів будуть впроваджуватися заходи у сфері охорони природи, формування екомережі та збереження біорізноманіття.

• 18 жовтня 2006 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про ратифікацію Поправок до Монреальського протоколу про речовини, що руйнують озоновий шар». Таким чином Україна продемонструвала високий державницький рівень ставлення до проблеми збереження озонового шару стратосфери, який захищає все живе від глибокої дії сонячних ультрафіолетових променів.

• Мінприроди виборола право провести Першу Конференцію Сторін Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, чим підтвердила свої лідерські позиції серед країн Карпатського регіону. Конференція, на яку прийдуть офіційні делегації на чолі з міністрами докільця країн Карпатського регіону, відбудеться в Києві 11-13 грудня 2006 року. Успішне проведення заходу значно посилить політичний імідж та зміцнить лідерство України серед країн Карпатського регіону.

• Міністерство спільно з Світовим банком впроваджує Грант уряду Японії на реабілітацію промисловості і впровадження механізмів Кіотського протоколу, а також Грант Фонду інституційного розвитку для розвитку екологічної дозвільної системи в Україні.

12 ЛИСТОПАДА - ДЕНЬ ЗАПОВІДНИКА

Центральна садиба заповідника

Карпатський біосферний заповідник створений Постановою уряду України 12 листопада 1968 року. Екосистеми заповідника віднесені до найцінніших на нашій планеті, а з 1993 р. входять до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Його масиви загальною площею 53,6 тис. га розташовані в межах висот 180-2061 м н.р.м. у Рахівському, Тячівському, Хустському та Виноградівському районах Закарпаття. Така структура репрезентує все ландшафтне і біологічне різноманіття Українських Карпат від передгір'я до субальпійської та альпійської зон. На його території знаходяться найвища вершина України – г. Говерла (2061), Центр Європи, Долина нарцисів, найбільші у Європі ділянки букових пралісів. Майже 90 % території заповідника вкрито лісами. Переважно це незачеплені людською діяльністю праліси. Тут представлені найкраще збережені Карпатські екосистеми, які служать сховищами для багатьох рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

У заповіднику відмічено 108 видів рослин і 74 види тварин, що занесені до Червоної книги України.

У м. Рахові, на центральній садибі заповідника, працює унікальний Музей екології гір та історії природокористування в Українських Карпатах.

У заповідних масивах облаштовано понад 30 км Закарпатського туристичного шляху, 18 екотуристичних маршрутів, які проходять високогір'ям та іншими мальовничими куточками Карпат. Унікальні природні умови та багата етнокультурна спадщина регіону створили міцну платформу для перетворення заповідника у центр туризму і рекреації міжнародного масштабу.

Карпатський біосферний заповідник нагороджений Радою Європи європейським дипломом (1997, 2002), його праліси подано у складі українсько-словацької номінації «Букові праліси Карпат» для включення до переліку об'єктів світової культурної та природної спадщини.

Василь Джарти: “ЗАКАРПАТТЯ МАЄ СТАТИ ЕКОЛОГІЧНОЮ ВІЗИТКОЮ УКРАЇНИ”

22 вересня в Ужгороді відбулося спільне засідання колегій Мінприроди України та Закарпатської облдержадміністрації «Екологічні проблеми Закарпаття та шляхи їх вирішення».

У засіданні взяли участь Міністр охорони навколишнього природного середовища України Василь Джарти, Голова Закарпатської облдержадміністрації Олег Гаваші, заступник Генпрокурора України Тетяна Корнякова, Народні депутати України, представники Секретаріату Кабінету Міністрів України, МНС, громадськість.

На колегії обговорювалися гострі екологічні проблеми Закарпаття: ситуація з відходами та розбудова природно-заповідних установ. Василь Джарти зазначив, що Закарпаття є регіоном з великим економічним та природно-кліматичним потенціалом, який необхідно реалізувати. «Наше завдання зробити все можливе, аби запобігти погіршенню екологічної ситуації в регіоні та забезпечити виконання Україною міжнародних угод у сфері охорони навколишнього природного середовища. Закарпаття має стати екологічною візиткою України, санаторно-курортною та туристичною зоною. Прикладом тут можуть слугувати наші європейські сусіди, де державний бюджет наповнюється не за рахунок

експлуатації природних ресурсів країни, а шляхом розвитку туристичної інфраструктури та сфери лікувально-оздоровчих послуг».

Підбиваючи підсумки обговорення питання щодо поводження з відходами у Закарпатській області, Василь Джарти підкреслив, що ситуація вимагає здійснення негайних заходів щодо забезпечення контролю за відходами. Міністр окреслив першочергові завдання у цьому напрямку. Серед них виявлення та облік безгосподарних відходів, знищення непридатних та заборонених до використання пестицидів, вжиття кардинальних заходів щодо екологічно безпечного зберігання суміші «Премікс», проведення необхідних підготовчих робіт для

організації сміттєпереробного виробництва.

На колегії особливу увагу приділено також тій обставині, що природно-заповідні установи Закарпаття є перспективною складовою частиною Всеєвропейської екологічної мережі. Для їх розбудови необхідно: розробити стратегію екологічного туризму та еколого-просвітницької діяльності; місцевим органам влади розпочати негайне виконання «Програми перспективного розвитку природно-заповідної справи і екологічної мережі в Закарпатській області на 2006-2020 роки»; профінансувати природоохоронні, відновлюючі й просвітницькі заходи в установах природо-заповідного фонду (Карпатському біосферному заповіднику, Ужанському

Національному природному парку, Національному природному парку «Синевір»).

Насамкінець Василь Джарти зазначив: «Для втілення у життя прийнятих рішень необхідно, аби кожний усвідомлював ступінь в л а с н о ї відповідальності за виконання поставлених завдань, оскільки проблеми екобезпеки Закарпаття давно вже вийшли за межі суто однієї області і набули загальнодержавного звучання».

Туристи на обладнаному місці відпочинку під г. Говерла

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ

16 листопада 1972 року на Генеральній конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO) в Парижі з метою збереження та захисту унікальних зразків культурної цінності та природного середовища була прийнята Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, ратифікована Україною 4 жовтня 1988 року. У даній Конвенції під "природною спадщиною" розуміються: "природні пам'ятки, створені фізичними й біологічними утвореннями або групами таких утворень, що мають видатну універсальну цінність з точки зору естетики чи науки; геологічні й фізіографічні утворення й суворо обмежені зони, що є ареалом видів тварин і рослин, які зазнають загрози й мають видатну універсальну цінність з точки зору науки чи збереження; природні визначні місця чи суворо обмежені природні зони, що мають видатну універсальну цінність з точки зору науки, збереження чи природної краси."

На фото : учасники семінару

Станом на сьогодні Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (World Heritage List) включає 830 об'єктів у 138 країнах, з них: 644 – культурного, 162 – природного і 24 – змішаного типу. Україна представлена у ньому трьома культурними пам'ятками: „Софія Київська” – Києво-Печерська лавра (внесено у 1990 році), історичний центр Львова (внесено у 1998 році) та частиною включеного у 2005 році транскордонного об'єкту „Геодезична Дуга Струве”, розташованого на території 10 країн Європи.

У Попередньому списку потенційних претендентів на включення знаходяться 9 українських представників культурної та природної спадщини (5 – культурної,

2 – природної та 2 – змішаної). Серед них – транскордонний серійний українсько-словацький об'єкт “Букові праліси Карпат”, який складається з 10 відокремлених масивів, номінований у 2005 році. Більша частина (72%) його території входить до складу Карпатського біосферного заповідника.

Важливим інструментом, що забезпечує функціонування об'єктів всесвітньої природної спадщини є спеціальні менеджмент-плани для цих територій, метою створення та впровадження яких є забезпечення стану збереження у відповідності до принципів та критеріїв Конвенції, встановлення стратегії, цілей та напрямків діяльності протягом наступних 20-30 років, розподіл функцій та координація діяльності

землевласників, установ, органів державної влади різних рівнів, місцевих громад.

З метою впровадження розробок Міжнародного союзу охорони природи та природних багатств (IUCN) щодо менеджмент-планів об'єктів всесвітньої природної спадщини у Центральній та Східній Європі Федеральною агенцією з охорони природи Німеччини спільно з IUCN з 28 жовтня по 1 листопада 2006 року було проведено семінар-тренінг, що відбувся на базі Міжнародної академії охорони природи (острів Вільм, Німеччина). Участь в роботі семінару брали представники 13 країн Європи, серед них – науковці Карпатського біосферного заповідника Ю. Беркела та В. Покин'черета. Основна увага була приділена змісту менеджмент-планування, розглянуто стадії підготовки та впровадження, фактори, які необхідно при цьому враховувати, принципи оптимізації, моніторингу та перегляду планів, їхню специфіку для транскордонних та серійних об'єктів. Учасникам було запропоновано ряд презентацій досвіду роботи та управління об'єктами природної спадщини у Хорватії, Польщі, Словаччині, Угорщині, в тому числі транскордонними та серійними. Під час практичної роботи в групах на конкретних прикладах були розглянуті проблемні аспекти планування, розроблялися відповідні рекомендації. Подібні семінари-тренінги сприяють обміну досвідом та вивченню сучасних підходів та принципів планування.

Юрій Беркела,
завідувач лабораторії ГІС

ПРО СЛУЖБУ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ ЗАПОВІДНИКА

Одним з основних завдань, яке поставлене перед колективом заповідника це збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів. Охорона території заповідника покладається на його службу охорони, яка входить до складу Державної служби охорони природно-заповідного фонду України, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2000 року № 1127.

У складі служби державної охорони заповідника 122 особи, в тому числі: директор

беруть участь в проведенні наукових досліджень та у виконанні робіт, передбачених планом природоохоронних заходів. Так, в цьому році надано допомогу в маркуванні та облаштуванні Закарпатського туристичного шляху, закладанні пробних площ за проектом "FORZA" в Чорногірському ПНДВ.

заповідника, заступник директора - головний природознавець, начальник відділу служби державної охорони, відтворення та збереження природних екосистем (ДОЗВПЕ), його заступник та провідні інженери (всього 6 чол.), начальники природоохоронних науково-дослідних відділень (ПНДВ) та їх заступники (всього 17 чол.), майстри з охорони природи (18 чол.), інспектори з охорони ПЗФ I категорії (78 чол.).

Загальна площа заповідника з вилученням у землекористувачів становить 31977 га, яка розміщена окремими масивами на території Рахівського, Тячівського та Хустського районів. Середня площа обходу в заповіднику становить 410 га, а майстерської дільниці - 1881 га. Окремі урочища заповідника розміщені на віддалі 10-25 км від населених пунктів, що створює труднощі в охороні, особливо в зимовий період. Службою держохорони здійснюється патрулювання території, чергування на КПП відділень, екопунктах "Під Говерлою" та «Рогнеска». У травні місяці в період цвітіння нарцису посилюється охорона ПНД відділення "Долина нарцисів".

Працівники служби держохорони

Х о ч налагоджена чітка охорона масивів заповідника, все ж трапляються окремі порушення. Основними за останні роки є незаконні рубки. Кримінальним Кодексом України (стаття 246) передбачено відповідальність за скоєння незаконних рубок на території природно-заповідного фонду, однак це не зупиняє окремих громадян від вчинення протизаконних дій. Особливі труднощі в охороні територій, які безпосередньо прилягають до населених пунктів. Це, насамперед, у Трибушанському, Кевелівському та Угольському ПНД відділення. Нажаль, ще недостатня допомога правоохоронних органів у розслідуванні та притягненні винуватців до відповідальності. Тому в більшості випадків інспекторам та майстрам з охорони природи доводиться самими проводити розслідування та опитування людей.

З а 1 1

місяців цього року службою держохорони складено 14 протоколів про правопорушення. З них 7 протоколів про незаконні рубки, 5 протоколів про самовільний випас худоби та 2 протоколи про самовільне використання земельних ділянок. Серед ПНД відділень такі показники - 7 протоколів складено службою держохорони Марамороського ПНД відділення, 5 - Трибушанського ПНД відділенням та 2 - Угольського ПНД відділеннями.

Проблемні питання служби державної охорони заповідника - недостатнє забезпечення працівників форменним одягом, відомчою зброєю, транспортом та засобами зв'язку.

Для попередження порушень заповідного режиму налагоджена роз'яснювальна робота з місцевими жителями, які мешкають на його території, біля його меж, з пастухами, які випасають худобу на високогірних луках, туристами і відвідувачами, ознайомлення їх правилами перебування на території КБЗ тощо. Всі ці заходи сприяли тому, що за останні роки змінилося ставлення місцевого населення до заповідника і є тенденцією до зменшення порушень законодавства.

Михайло Проць,
заступник начальника
відділу ДОЗВПЕ

На фото (вгорі) заступник директора з НДР Д. Д. Сухарюк (праворуч) та начальник Угольського ПНДВ В. В. Регуш (ліворуч) обговорюють з інспекторами з охорони ПЗФ маршрут патрулювання.
(Внизу) М. Д. Проць з інспектором з охорони ПЗФ А. А. Савляком

ЕКОТУРИЗМ І СТАЛІЙ РОЗВИТОК

У налагодженні сталого розвитку регіону значну роль відіграє розвиток екотуризму.

Територія заповідника володіє надзвичайно потужним рекреаційно-туристичним потенціалом. Завдяки кластерній структурі розташування заповідних масивів до складу КБЗ увійшли найунікальніші ділянки Закарпаття у природному, культурному та оздоровчому відношенні. Мальовничі ландшафти, цікава флора і фауна, велика кількість мінеральних джерел, цілюще гірське повітря створюють унікальні умови для відпочинку та оздоровлення людей, а значить і для розвитку туризму і рекреації.

На території Рахівщини найвисокогірнішому районі України розташовані такі привабливі для туристичних відвідувань об'єкти: найвища вершина України г. Говерла, всі шість українських двотисячників, високогірні луки та озера, унікальні масиви пралісів, географічний Центр Європи, музей екології гір, Кузій тощо. Тут бере початок одна з найголовніших водних артерій західного регіону України Тиса. Саме високогір'я Чорногірський та Свидовецький хребти є рекордсменами за кількістю туристичних відвідувань. Останнім часом зростає інтерес, особливо у іноземних туристів до відвідувань заповідних стежок Кузійського масиву, якими полював та прогулювався монарх Австро-Угорської імперії Франц-Йосиф.

У період цвітіння нарцису вузьколистого тисячі туристів прямують до "Долини нарцисів" на околиці Хуста, щоб помилуватися цим дивом.

Не меншим рекреаційним потенціалом володіє Угольсько-Широколужанський масив, що на Тячівщині. Тут знаходяться Карстовий міст, найбільша в Українських Карпатах карстова печера "Дружба", старезний "Молочний Камінь", що зберігає згадку про існування давньої людини та печерного ведмеда. Проте, основна цінність цього масиву полягає у величезних площах букових пралісів найбільшому осередку в Європі. Тут склалися ідеальні умови для розвитку одного з різновидів екотуризму наукових турів.

Щороку заповідні масиви КБЗ

відвідує близько 30 тисяч вітчизняних туристів та гостей із-за кордону. Для розвитку екологічного туризму і рекреації в нашому гірському регіоні заповідником докладається чимало зусиль. Тут створено мережу з 18 еколого-пізнавальних маршрутів (загальна їх довжина 192 км.), облаштовано 48 місць відпочинку, побудовано три будиночки екопунктів, три кемпінги у високогір'ї Чорногори.

Із всіх різновидів туризму у регіоні Українських Карпат провідне місце займає саме екологічний туризм. Це порівняно нова галузь. Наші гості прагнуть відвідати дику природу, "злитися" з нею, але відрізняється доволі низьким рівнем екологічної культури. На заповідних теренах туризм носить специфічний характер внаслідок встановленого природоохоронного режиму. Дотримання його є принциповою умовою розвитку самої галузі екотуризму. Тому надзвичайно важливо органічно поєднати відпочинок, відновлення сил організму із екологічною освітою. Тим більше, що попит на таку продукцію ринку екологічного туризму, інформацію про природу регіону та культуру українських горян з року в рік зростає.

Підвищення рівня екологічної освіти туриста повинно зменшити з його боку кількість порушень природоохоронного режиму на заповідних територіях. Нерідко ці порушення (рубка дерев на дрова, розпалювання вогнища в недозволених місцях тощо) результат не варварського ставлення до природи, а низької екологічної культури.

За прогнозами Всесвітньої туристської організації інтерес громадськості до охорони навколишнього середовища зростає, а це в свою чергу забезпечить наявність попиту на продукцію екоосвітніх центрів. Тому, Карпатським біосферним заповідником одночасно створюється кілька еколого-рекреаційних центрів у природоохоронних науково-дослідних відділеннях. Це еколого-культурологічний комплекс "Центр Європи", рекреаційні пункти "Кевелів" на перетині основних туристичних маршрутів Свидовецького та Чорногірського хребтів, "Перемичка під Говерлою" та «Пралісами Угольки».

Для успішного розвитку екологічно збалансованого туризму важливо зберігати і примножувати природні ресурси. І це особливого значення набуває в нашому регіоні, де одним з найважливіших привабливих туристичних аспектів є багатство та унікальність природи гірських ландшафтів, флори і фауни, кришталева чистота потоків і повітря.

Вже тепер екотуризм у регіоні сприяє розвитку таких суміжних галузей як заклади харчування, міні-готелі, оселі агротуризму, сувенірні промисли. Це створює позитивне підґрунтя для вирішення певної частини соціальних проблем регіону, створення додаткових робочих місць і зменшення безробіття. У подальшому цей ефект зростатиме. Окрім того, у майбутньому екотуризм повинен призвести до повної переорієнтації економіки регіону з лісової і лісопереробної промисловості і має стати основним джерелом наповнення місцевих бюджетів.

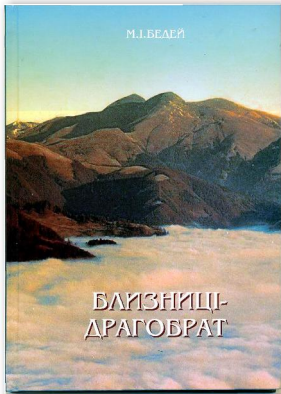
**Вікторія Бундяк,
Іван Волощук.**

Фото Мирослава Обладанюка.

КНИЖКОВА ПОЛИЧКА

НОВЕ ВИДАННЯ

Нещодавно у видавництві «Поліграфцентр» вийшла у світ монографія кандидата біологічних наук М. І. Бедєя «Близиці Драгобрат» (флора,

рослинність, охорона)».

В пропонованій праці наводяться матеріали про видовий склад рослинного покриву субальпійського та альпійського поясів гір Близнець і Драгобрата, дано систематичний, географічний, екологічний та господарський аналізи флори, висвітлено геоботанічну характеристику основних типів рослинності, деякі аспекти антропогенного впливу на рослинний покрив і заходи щодо його охорони та раціонального використання.

«Вивчення флори і рослинності оригінальних в біогеографічному плані територій становить не лише певний науковий інтерес, але й забезпечує їх охорону, - зауважує автор у передмові до книжки. Водночас наслідок таких досліджень є більш доступним для широкого кола читачів, які цікавляться природною флорою і рослинністю. Особливо це стосується унікальних за комплексом живої і неживої природи окремих гір та їх вершин. Таким в межах Карпатського біосферного заповідника є гори Близнеці і Драгобрат, якими закінчується Свидовецький гірський масив на сході до басейну р. Тиса.

Нова монографія вченого для флористів, геоботаніків, лісівників, працівників охорони природи і широкого кола читачів, які цікавляться природою рідного краю.

Видання здійснено за сприяння екологічного фонду Закарпатського держуправління охорони навколишнього природного середовища та Карпатського біосферного заповідника.

Іван Волощук,

ЗАСІДАЛА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА РАДА

У листопаді відбулося засідання науково-технічної ради КБЗ, на якому розглянуто шість питань. Спочатку учасники

засідання переглянули відеофільм, який був підготовлений спеціально для спільного засідання колегій Мінприроди України та

Закарпатської облдержадміністрації «Екологічні проблеми Закарпаття та шляхи їх вирішення», яке відбулося наприкінці вересня цього року.

З доповіддю «Про хід реалізації українсько-швейцарського проекту «Співпраця між установами» на 2005-2008 рр.» виступив директор заповідника Ф. Д. Гамор. Заступник директора з науково-дослідної роботи Д. Д. Сухарюк доповів про проведення експерименту з переформування монокультур смереки у природні ліси в Чорногорі. На засіданні НТР заслухано звіти начальника Кузій-Свидовецького ПНДВ В. О. Тафійчук про перспективи розвитку відділення як науково-дослідного, еколого-освітнього та

природоохоронного підрозділу, старшого наукового співробітника В. Ф. Покинь-череда про підсумки та перспективи діяльності КБЗ у

рамках Карпатського Еко-Регіональної Ініціативи (KERI), доцента Ужгородського національного університету, члена НТР В. О. Чумака про результати дослідження фауністичного різноманіття безхребетних на території заповідника та молодшого наукового співробітника Й. Й. Бундзяка про результати та перспективи ландшафтних досліджень у КБЗ.

Після ділового і жвавого обговорення кожного питання прийнято рішення, які сприятимуть оперативному вирішенню наукових та науково-технічних проблем заповідника.

Іван Волощук, начальник відділу пропаганди, екоосвіти та рекреації Карпатського біосферного заповідника

БІОГЕОЦЕНОЗ 1) хорологічна одиниця; взаємозумовлений комплекс живих і неживих компонентів, пов'язаних

ЕКОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

між собою обміном речовин, енергії та інформації; 2) сукупність на певній ділянці земної поверхні однорідних природних явищ (атмосфери, гірської породи, рослинності, тварин і мікроорганізмів, ґрунту і гідрологічних умов), що має свою особливу специфіку взаємодії компонентів, які її складають, і певний тип їх обміну речовиною і енергією між собою та іншими явищами природи і представляє собою внутрішню суперечливу діалектичну єдність, що знаходиться у постійному русі, розвитку; 3) конкретна екосистема, просторові розміри котрої співпадають з межами ділянки земної поверхні з однорідними ґрунтово-гідрологічними і кліматичними умовами, вкритої спорідненим за генезисом, складом, структурою, рослинним покривом, який характеризується більш менш однотипними взаємовідносинами між усіма живими компонентами та між ними й зовнішнім середовищем.

БІОЛОГІЯ сукупність наук про живу природу. Предмет Б. всі прояви життя: будова і функції живих організмів, та їх природних угруповань; розповсюдження, походження і розвитку, зв'язки між собою і з неживою природою. Завдання Б. вивчення закономірностей цих проявів, розкриття суті життя, систематизація живих організмів.

БІОСФЕРА оболонка Землі, яку заселяють живі організми; охоплює частину земної кори, атмосферу і гідросферу. Вертикальні межі Б. визначаються поширенням організмів у земній корі до глибини 2-3 км, в океанах до 11 км, в атмосфері до висоти 23 км. У сучасній Б. нараховують понад 3 млн. видів організмів, із них тварин понад 2млн., рослин понад 500 тис., решта це гриби, дроб'янки та віруси.

БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ природоохоронні, науково-дослідні установи міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних чинників.

БОТАНІКА розділ біології, наука про рослини і гриби. Залежно від об'єктів вивчення Б. ділять на альгологію, мікологію, ліхенологію, бріологію, дендрологію та ін.

СПРОСТУВАННЯ

ВІДГУК НА СТАТТЮ “ТАЄМНИЦІ ГУЦУЛЬСЬКОГО ЛІСУ”, Опубліковану в тижневику „Шлях перемоги” від 22 листопада 2006 року.

Перше враження від прочитаної статті І. Маханця, опублікованої у газеті від 22 листопада цього року, що автор нічого не знає про такий юридичний принцип, як презумпція невинності. Це видно з того, що преамбула його статті починається словами „...чекаю спростування або підтвердження моїх матеріалів...”, а закінчується словами „...де корінь цього зла, де початок усім цим злочинам і порушенням?” Чи подумав автор, що у разі спростування його матеріалів, він сам може бути звинувачений у наклепі, за що передбачається юридична відповідальність? Крім того, хочу нагадати шановному автору ще один юридичний принцип незнання закону не звільняє від відповідальності.

А тепер кілька слів по суті статті. Практично всі звинувачення голослівні, некомпетентні і навіть смішні. Чого тільки вартє звинувачення В. Антосяка в тому, що він „займався обґрунтуванням оптимального розміру та контурів території Карпатського біосферного заповідника...”, а пан Маханець „... про це нічого не знав”? Виникає питання, де був шановний автор статті, який, будучи прямим керівником В. Антосяка, не помітив, що у нього під носом виконувався великий проект, результати якого викладені у монографії „Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника” (Київ: Інтерекоцентр, 1997, ст. 373-427)?

А як вам подобається фраза, що традиційні міжнародні конференції, які проводяться

Карпатським біосферним заповідником „...це показуха видимості наукової роботи...” і „...особисте збагачення за рахунок коштів, які виділяються на конференції”? Тут автор статті уже замахнувся на всіх науковців, які брали участь у цих конференціях, поклавши під сумнів їхню наукову компетентність. Невже наукові результати, про які доповідалося на цих конференціях та опубліковані у збірниках матеріалів це „показуха видимості наукової роботи”? І хто збагатився коштами, які пішли на оплату проживання і харчування учасників конференцій та інших організаційних заходів?

Твердження пана Маханця про те, що Я. Довганич на міжнародній конференції збирав організаційні внески з іноземців і передавав їх особисто в руки директора Карпатського біосферного заповідника Ф. Гамора гола неправда. Це слух, про що свідчать і слова самого автора статті „... як стверджують учасники конференції від України”. Слухи бувають і неправдиві, тому їх варто ретельно перевіряти. А ще краще взагалі на них не зважати. Ще раз нагадую, що неправдиві звинувачення називаються наклепом і тягнуть за собою юридичну відповідальність.

Не хочеться далі порпатися у тому бруді, який І. Маханець вилив „на всіх і вся”, і на керівництво Карпатського біосферного заповідника, і на керівництво Карпатського національного парку, і на науковців, і на наших зарубіжних

партнерів по співпраці, і на керівні органи влади, „...які неодноразово змінювалися...”, але „...нічого до кращого не змінилося”. У статті немає нічого конструктивного, а тільки бажання помститися директору заповідника, який не проявив достатньої поваги до „шанованого вченого” і не продовжив з ним контракт про роботу в заповіднику після його виходу на пенсію. Такі статті не допомагають справі, а тільки шкодять їй.

Ярослав Довганич,
старший науковий
співробітник, завідувач
зоологічною лабораторією
Карпатського біосферного
заповідника

Неправдиві, наклепницькі статті “доктора філософії” Маханця нічого крім обурення та осуду не викликають. Але дивує інше, як цей “праведник” тривалий час проживаючи в Бедевлі і працюючи у м. Хуст, не виписався із гуртожитку заповідника, отримує безпідставно 20 відсотків надбавки до пенсії науковця за проживання у гірському населеному пункті. Відомо - ні Хуст, ні Бедевля такого статусу не мають. І чи не пора нести відповідальність за незаконне отримання значних сум із Пенсійного фонду?

Олена Брехлійчук,
начальник відділу кадрів та
правового забезпечення
Карпатського біосферного
заповідника

ЗБЕРЕЖЕМО ЛІСОВІ КРАСУНІ

З нетерпінням чекають новорічних та різдвяних свят жителі Рахівщини. Багато клопоту в ці передсвяткові дні. Треба привести до порядку домогосподарства та присадибні ділянки, поки ще не випав сніг. З наближенням цих свят значної шкоди завдає доквітлю вирубання новорічних ялинок, які в ці передсвяткові дні продаються на вулицях м. Рахова і аж до с. Луг Рахівського району.

Кожному хочеться, щоб на свято оселю прикрашала лісова красуня, але виникає проблема з її придбанням. На жаль організація реалізації новорічних ялинок через торгові точки в районі не може задовільнити бажаних їх придбати. Тому багато людей вирішують це питання іншим шляхом: дехто йде сам у ліс і приносить зелену красуню, хтось купує ялинку в "торговців", яких можна бачити на ринку або в інших місцях.

Проїхавши з Рахова до Луга можна придбати ялинку в дитей, які в вечірній

час торгують ними по дорозі.

Хочемо порадити нашим читачам, що прикрасити домашню оселю можна і гілочками смереки, ялини та й вибір штучних ялинок в торговельних точках тепер великий.

Також виникає питання, чи варто нищити лісові красуні, які через деякий час будуть викинуті на смітник. На жаль, і тепер далеко не кожен усвідомлює, що ліс є обов'язковим для умов життя людини на землі.

Постановою Кабінету Міністрів України № 521 від 21 квітня 1998 року передбачено суму штрафу за одне зрубане дерево в грудні-січні будь яких деревних порід діаметром до 14 см. складає 78 грн.

Тож чи варто йти з сокирою до лісу, не краще з ялинових гілок підготувати новорічну композицію і прикрасити нею кімнату?

Павло Юркуц,
провідний інженер
з охорони лісу

ЗА НАРОДНИМИ ПРИКМЕТАМИ

ЯКОЮ БУДЕ ЗИМА

- Пізній листопад зима буде різка і тривала.
- Якщо пізньої осені вітри дмуть зі сходу сподіватися на зтяжну зиму.
- 4 листопада (на Аверкія): якщо цей день дощовий, то й зимою будуть падати дощі.
- 8 листопада (Митря, Дмитрія):

Якщо Митря без вітру і снігу зима без

завірюх, та прийде не скоро.

Якщо відлига на коротку і м'яку зиму.

Якщо йде дощ то під Введення (4 грудня) снігу вже буде до коліна.

Якщо сніг із дощем завбачають зтяжну зиму.

● 21 листопада (Михаля, Михайла):

Якщо на Михаля зоряна ніч до красної зими.

Якщо Михайло землю морозом закує - Микола (19 грудня) її розкує.

І ні й на Михаля провіщає великі сніги, туман і відлиги.

Коли на Михаля вітер від полудня жди теплого грудня (хоч до половини), а якщо день тихий жди теплої зими.

● 28 листопада (Гурія). Сніг, що випав цього дня, буде лежати цілу зиму і

раніше весни не розтане.

● Рано замерзне довго не розтане.

● Якщо перший сніг випав на мокру землю, то залишиться, як на суху невдовзі зійде.

● Від першого снігу до санниці ще півтора місяці. Зима настає через сорок днів, як перший осінній сніжок заблів.

● 1 грудня (на Романа): який день на Романа, така буде й зима.

● 7 грудня (день Катерини): якщо на Катерину капає, то на Різдво лле; якщо мороз, то буде твердим і кінець зими.

● 12 грудня (на Парамона): якщо до цього дня немає снігу зима видасться теплою, якщо лежить сніг холодною і сніжною, а якщо сніжить чекай заметілей.

● 13 грудня (Андрія): якщо вода у річці тиха на лагідну зиму, а якщо шумить на стужу і завірюху.

● 17 грудня (день Варвари). На Варвару болото зима, як золото. А як Варвара на морозі забудь про сани, готуй воза.

● Синиці вранці пишуть на мороз.

● Ворона на верхівці каркає на хурделицю.

● Якщо снігурі прилетіли в грудні зима буде сувора.

Адреса редакції: вул. Красне Плесо, 77, а/с 8, м. Рахів, 90600

Закарпатська обл. Контактні тел: (03132) 2-21-93, 2-29-14.

Ел. пошта: cbr@rakhiv.ukrtel.net
http://cbr.nature.org.ua

Засновник і видавець: Карпатський біосферний заповідник.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25. 01. 2006 року.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Федір Гамор (шеф-редактор),

Іван Волошук (редактор),

Василь Покиньчереда,

Дмитро Саїк, Юрій Беркела,

Дмитро Сухарюк,

Ярослав Довганич,

Йосип Бундяк, Ігор Кальба та

Мирослав Обладанюк

(комп'ютерний дизайн і верстка)

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газета віддрукована у Хустській районній друкарні.

Замовлення №

Тираж 1000 примірників